

Ribera d'Ebre

Flix excava un refugi fet per pontoners republicans durant la batalla de l'Ebre

L'Ajuntament recupera una imponent estructura construïda per la mítica unitat de combatents de l'Exèrcit de l'Ebre

ANDREU CARALT
FLIX

L'Ajuntament de Flix i l'Associació Cultural de Cana han finalitzat la restauració i condicionament per a la visita de dos espais de memòria de la batalla de l'Ebre. Destaca la recuperació d'un imponent refugi excavat per pontoners republicans de l'Exèrcit de l'Ebre durant la batalla de l'Ebre, l'estiu i tardor de 1938, vinculat al pont de ferro construït en aquest punt per facilitar el pas de tropes i material bèl·lic. Es situa sota el turó del castell nou i a l'altura de l'antic pas de barca del riu de Dalt, al meandre de Flix. El refugi disposa de dues boques, d'uns dos metres d'altura i obrades en formigó, i dues galeries d'uns 10 metres de profunditat que es connecten amb un tram de 15 metres.

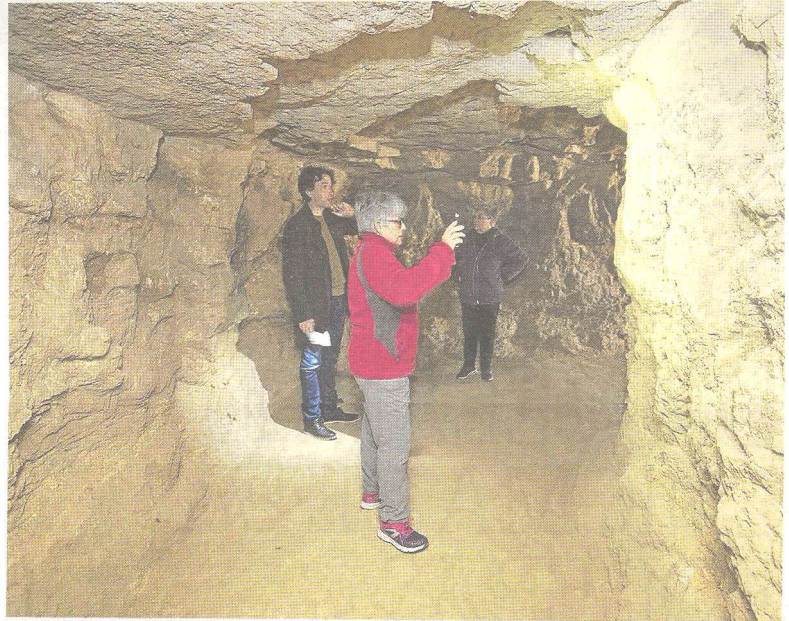
Sense ús des de la finalització de la batalla, progressives riuades han reomplert de sediments la cavitat, fins a omplir-la quasi totalment. Així, explica el tinent d'alcalde de Flix, Francesc Barbero, la principal actuació en aquest espai ha estat excavar i retirar els sediments fins a descobrir l'estructura original, més gran i espaiosa del que es presumia.

Durant aquests treballs s'ha documentat les diverses capes de sediments acumulades ja que són un valuós testimoni de l'abast de

les riuades dels últims 80 anys en el tram baix de l'Ebre. L'actuació al refugi s'ha completat amb la instal·lació de plafons explicatius a l'exterior de l'espai. L'indret, detalla Barbero, serà d'accés lliure, motiu pel qual demana tenir cura del mateix i evitar qualsevol acte vandàlic.

Dalt del turó del castell nou, el mateix equip d'arqueòlegs contractats per l'Ajuntament de Flix ha recuperat una línia de trinxeres, no gaire profunda, i malmesa per impactes del bombardeigs aeris durant la batalla. Aquestes trinxeres s'haurien excavat a partir de l'abril de 1938 per l'Exèrcit franquista quan l'Ebre es va convertir en front de guerra. En aquest cas, també s'han col·locat uns plafons explicatius i s'hi preveu la visita lliure.

Finalment, s'ha obert una exposició permanent dins el castell que recorda l'operació de repliegament d'unitats de l'Exèrcit de l'Ebre al final de la batalla, el mes de novembre de 1938. Una maniobra ordenada pel cap del XVè Cos d'Exèrcit de l'Ebre, Manuel Tagüeña, i que va significar el final de l'episodi. Les tres actuacions han tingut un cost d'uns 20.000 euros, dels quals uns 15.000 procedeixen de subvencions del Memorial Democràtic. Uns diners que encara no s'han cobrat per la intervenció del 155, afirma Barbero.

Interior del refugi dels pontoners republicans completament excavat. FOTO: JOAN REVILLAS

L'apunt Reparar de nit, refugiar-se de dia

Les unitats de pontoners de l'Exèrcit de l'Ebre van excavar diversos refugis a la riba del riu per protegir-se dels bombardeigs diaris de l'aviació franquista durant la batalla de l'Ebre. Sovint, els pontoners reparaven de nit les destrosses produïdes durant el dia en les diverses infraestructures de pas (passarel·les, passos de barca, ponts permanents) i descansaven de dia. Eren coneguda l'existència de refugis d'aquesta mena a Flix i a Móra d'Ebre, ambdós en el seu marge dret. Ara, l'Ajuntament incorpora l'element i vol dotar-lo d'un protagonisme especial en els actes del 80è aniversari de la batalla de l'Ebre, que se celebra enguany.

Imatge de la trinxera rehabilitada ubicada al costat del castell nou de Flix, aquesta setmana. FOTO: JOAN REVILLAS

El president de l'Associació Cultural la Cana, Jaume Masip, mostra la nova exposició sobre la batalla de l'Ebre al castell. FOTO: JOAN REVILLAS